

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

เรื่อง

การตีความคำยาก

ผู้สอน ครุณิสาชล รุ่งเนย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การตีความคำยาก

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายการอ่านตีความ
๒. อธิบายหลักเกณฑ์การอ่านตีความ

“นิทานเรื่องสังข์ทองมีความเก่าแก่ และแพร่หลาย
มานานแล้ว ทั้งในรูปแบบนิทาน**มุขปาฐะ** ที่ถ่ายทอดกัน
ปากต่อปาก และที่เป็น**ลายลักษณ์อักษร**”

การอ่านตีความ

การอ่านตีความ เป็นการอ่านที่จะต้องทำความเข้าใจกับความหมายแฝง ที่เป็นแก่นของเรื่องที่แท้จริงที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ เนื่องจากบางครั้งผู้เขียนไม่ได้ต้องการสื่อความหมายตรงตามถ้อยคำที่เขียน แต่แฝงความคิดที่ลึกซึ้งด้วยศิลปะการเขียนที่ใช้สัญลักษณ์หรือถ้อยคำเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านใช้ปัญญาคิดวิเคราะห์เนื้อความนั้น ๆ เพื่อให้เกิดอรรถรสในการอ่าน หรือบางครั้งผู้เขียนอาจไม่กล่าวถึงเรื่องราวบางประการอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งอาจเป็นเรื่องผิดกฎหมายหรือเสียมารยาททางสังคม ผู้เขียนจึงหลีกเลี่ยงวิธีการเขียนโดยไม่กล่าวตรง ๆ แต่ไปใช้คำเปรียบเทียบหรือใช้สัญลักษณ์แทน ผู้อ่านจึงต้องใช้ประสบการณ์การอ่านและสติปัญญาในการอ่านตีความให้เข้าใจสารอย่างแท้จริง

หลักเกณฑ์ในการอ่านตีความมี ดังนี้

๑. อ่านเรื่องที่จะตีความนั้นให้ละเอียด แล้วพยายามจับประเด็นสำคัญให้ได้
๒. ขณะที่อ่านต้องพยายามคิดหาเหตุผลและใคร่ครวญอย่างรอบคอบ แล้วนำมาประมวลเข้ากับความคิดของตนเองว่า ข้อความหรือเรื่องนั้นมีความหมายถึงสิ่งใด
๓. พยายามทำความเข้าใจถ้อยคำที่เห็นว่ามีค่าสำคัญ และจะต้องไม่ลืมตรวจสอบบริบท (context) ด้วยว่าบริบทหรือสิ่งแวดล้อมนั้นได้กำหนดความหมายของคำนั้นอย่างไร
๔. ต้องระลึกไว้เสมอว่า การตีความไม่ใช่การถอดค่าประพันธ์ เพราะการตีความเป็นการจับใจความสำคัญและคงไว้ซึ่งคำของข้อความเดิม
๕. การเขียนเรียบเรียงถ้อยคำที่ได้จากการตีความนั้น จะต้องให้มีความหมายชัดเจน
๖. การตีความเกี่ยวกับเนื้อหาหรือน้ำเสียง เป็นการตีความตามความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของผู้ตีความเอง ดังนั้น ผู้อ่านจึงไม่อาจเห็นพ้องตามก็ได้

ตัวอย่างการอ่านตีความ

“โต้ตอบอย่าเสียคำ” ตีความได้ว่า ในการสนทนาหรือโต้ตอบไม่ควรกล่าวคำพูดให้ผู้อื่นเสื่อมเสียจากสุภาพชนข้างต้นถ้าอ่านเพียงเพื่อเข้าใจความหมายอย่างตรงไปตรงมาก็จะได้ความว่า “การพยายามโต้ตอบด้วยบางสิ่งบางอย่างเป็นเรื่องที่ดี”

“อย่าพูดคนด้วยปาก” ตีความได้ว่า ไม่ควรพูดค่อนขอดหรือกล่าวหาว่าร้ายใคร จากสุภาพชนข้างต้นถ้าอ่านเพียงเพื่อเข้าใจความหมายอย่างตรงไปตรงมาก็จะได้ความว่า “ห้ามไม่ให้ใช้ปากคนพูดหาของ”

“น้ำเซียวอย่าขวางเรือ” ตีความได้ว่า ในขณะที่เหตุการณ์รุนแรงยังดำเนินอยู่อย่างร้อนรนเราไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวจากสุภาพชนข้างต้นถ้าอ่านเพียงเพื่อเข้าใจความหมายอย่างตรงไปตรงมาก็จะได้ความว่า “ห้ามพายเรือหรือนำเรือไปขวางตอนที่น้ำกำลังไหลเซียว”

“ผมมีน้ำผึ้งในปาก แต่ไม่มีมิดในดวงใจ”

น้ำผึ้ง หมายถึงความจริงใจ ความอ่อนหวาน

มิด หมายถึง ความไม่จริงใจ

การอ่านตีความ

การอ่านตีความ เป็นการอ่านที่ **จะต้องทำความเข้าใจกับ**
ความหมายแฝง ที่เป็นแก่นของเรื่องที่แท้จริงที่ผู้เขียนต้องการ
จะสื่อ เนื่องจากบางครั้งผู้เขียนไม่ได้ต้องการสื่อความหมายตรง
ตามถ้อยคำที่เขียน แต่ยังแฝงความคิดที่ลึกซึ้งด้วยศิลปะการเขียนที่
ใช้สัญลักษณ์หรือถ้อยคำเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านใช้ปัญญาคิด
วิเคราะห์เนื้อความนั้น ๆ เพื่อให้เกิดอรรถรสในการอ่าน

หลักการอ่านตีความ

๑. อ่านเรื่องที่จะตีความนั้นให้ละเอียด แล้วพยายามจับประเด็นสำคัญให้ได้

๒. ขณะที่อ่านต้องพยายามคิดหาเหตุผลและใคร่ครวญอย่างรอบคอบ แล้วนำมาประมวลเข้ากับความคิดของตนเองว่า ข้อความหรือเรื่องนั้นมีความหมายถึงสิ่งใด

หลักการอ่านตีความ

๓. พยายามทำความเข้าใจถ้อยคำที่เห็นว่ามีความสำคัญ และจะต้องไม่ลืมตรวจสอบบริบท (context) ด้วยว่าบริบทหรือสิ่งแวดล้อมนั้นได้กำหนดความหมายของคำนั้นอย่างไร

๔. ต้องระลึกไว้เสมอว่า การตีความไม่ใช่การถอดคำประพันธ์ เพราะการตีความเป็นการจับใจความสำคัญและคงไว้ซึ่งคำของข้อความเดิม

หลักการอ่านตีความ

๕. การเขียนเรียบเรียงถ้อยคำที่ได้จากการตีความนั้น จะต้องให้ความหมายชัดเจน

๖. การตีความเกี่ยวกับเนื้อหาหรือน้ำเสียง เป็นการตีความตามความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของผู้ตีความเอง ดังนั้น ผู้อื่นจึงไม่อาจเห็นพ้องตามก็ได้

ตัวอย่างการอ่านตีความ

“โต้ตอบอย่าเสียคำ” ตีความได้ว่า ในการสนทนาหรือ
โต้คารมไม่ควรกล่าวคำพูดให้ผู้อื่นเสื่อมเสีย
จากสภาวะจิตข้างต้นถ้าอ่านเพียงเพื่อเข้าใจความหมายอย่าง
ตรงไปตรงมาก็จะได้ความว่า “การพยายามโต้ตอบด้วยบางสิ่ง
บางอย่างเป็นเรื่องที่ดี”

ตัวอย่างการอ่านตีความ

“อย่าขุดคนด้วยปาก” ตีความได้ว่า **ไม่ควรพูด**
ก่อนขอหรือกล่าวหาว่าร้ายใคร

จากสุภาษิตข้างต้นถ้าอ่านเพียงเพื่อเข้าใจความหมายอย่าง
ตรงไปตรงมาก็จะได้ความว่า “ห้ามไม่ให้ใช้ปากคนขุดหาของ”

ตัวอย่างการอ่านตีความ

“น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ” ตีความได้ว่า ในขณะที่ เหตุการณ์รุนแรงยังดำเนินอยู่อย่างร้อนรนเราไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

จากสุภาษิตข้างต้นถ้าอ่านเพียงเพื่อเข้าใจความหมายอย่างตรงไปตรงมาก็จะได้ความว่า “ห้ามพายเรือหรือนำเรือไปขวางตอนที่น้ำกำลังไหลเชี่ยว”

ตัวอย่างการอ่านตีความ

“เด็กหญิงตัวเล็ก ๆ คนนั้นยืนอยู่ที่นั่นนานนักหนาบางที่อาจจะ
ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเข้าไปซื้อของในร้านเลยอีก ดวงตาเป็นประกายของ
แม่หนูจับจ้องอยู่ที่ขวดโหลที่บรรจุ**ทอฟฟี่**ชนิดต่าง ๆ **อมยิ้ม**
ลูกกวาด และขนมปังกรอบหลากหลายชนิด นิ้วแกใส่อยู่ในปาก
ทำท่าทางเหมือนกับ**พิสมัย**ขนมในขวดโหลนั้นเป็นกำลัง จนกระทั่ง
ตัดสินใจไม่ดีกว่าควรจะเลือกซื้ออะไรกันแน่”

ทอฟฟี่ หมายถึง ของหวานแบบฝรั่ง ใช้อมให้ละลายทีละน้อย ทำด้วยน้ำตาลกวนกับนมหรือเนย เป็นต้น ปั้นเป็นก้อนกลมหรือเหลี่ยม แล้วห่อกระดาษปิดหัวท้าย, ลูกอม ก็เรียก

อมยิ้ม หมายถึง ขนมหวานประเภทลูกอมชนิดหนึ่งทำด้วยน้ำตาลเป็นรูปกลม ๆ หรือแบน ๆ มีไม้เสียบด้านล่างสำหรับถือ มีสีต่าง ๆ

ลูกกวาด หมายถึง ของหวานทำด้วยน้ำตาล มีลักษณะ
เป็นเม็ดกลม ทำเป็นหลายสี ใช้เคี้ยว หรืออมให้ละลายทีละนิด

พิสมัย หมายถึง รัก , ชอบ ในที่นี้หมายถึง อยากได้

ใบงาน เรื่อง การตีความคำยาก
และให้นักเรียนตีความหมายคำยาก
พร้อมส่งตัวแทนนำเสนอ

ใบงาน เรื่อง การตีความคำยาก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ การตีความคำยาก
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบอกความหมายคำที่ขีดเส้นใต้

๑. “แหม เจ้าประคุณเอ๋ย วันนั้นเรากินข้าวกลางวันกันจนท้องหلام ข้าวสุกไม่เหลือ
ติดกันจานแม้เม็ดเดียวไม่มีหกตกหล่น อร่อยข้าวคลุกเห็ดโคนต้มน้ำปลา”

หลงทาง : ขรรค์ชัย บุนปาน

ท้องหلام หมายถึง.....
.....

ใบงาน เรื่อง การตีความคำยาก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ การตีความคำยาก
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบอกความหมายคำที่ขีดเส้นใต้

๒. “ระวางนั้น โสมทัดต์ตรงรี่เข้าไปหาคุ้งรักของตน ส่วนคุ้งรักก็ลุกขึ้นมาต้อนรับออก
เสียงอุทานแต่เบา ข้าพเจ้าเห็นเขาเป็นเช่นนั้น ก็เตรียมตัวสงบใจให้หายอุจ เพื่อเข้า
ไปหานางผู้หาที่เปรียบมิได้ของข้าพเจ้าบ้าง”

กานนิต : เสถียรโกเศศและนาคะประทีป

อุจ หมายถึง.....

.....

ใบงาน เรื่อง การตีความคำยาก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ การตีความคำยาก
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบอกความหมายคำที่ขีดเส้นใต้

๓. “บ้านอยู่ถัดไป ตรงลานหน้าบ้านมีหม้อและชามดินฟุ้งปั้นเสร็จใหม่ ๆ วางอยู่
เรียงราย อันเป็นการงานแห่งเจ้าของบ้านที่พากเพียรลงแรงทำเป็นสัมมาอาชีพได้
ในวันนั้น เครื่องปั้นหม้อยังคงวางอยู่ใต้ต้นมะขามใหญ่, ขณะนั้นกุมภการช่างปั้น
หม้อกำลังเอาชามดินดิบออกจากเครื่องปั้น ขนเอามาวางเรียงรวมกันไว้”

กานนิต : เสถียรโกเศศและนาคะประทีป

กุมภการ หมายถึง.....

.....

ใบงาน เรื่อง การตีความคำยาก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ การตีความคำยาก
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบอกความหมายคำที่ขีดเส้นใต้

๔. ขอเพียงเห็นดาวรุ่งที่มุ่งฝัน
เป็นสำคัญว่าอุทัยใกล้แล้วหนอ

อีกเมื่อไรจะสว่างเหมือนอย่างรอ : อุชเชณี

อุทัย หมายถึง.....

.....

กิจกรรมกลุ่ม “หาคำยาก” บทความวิชาการ

เรื่อง ช้อนปลาในบ่อเพื่อน

ให้นักเรียนหาคำยากและบอกความหมาย

ตามบริบทและตามพจนานุกรม

คำชี้แจงให้นักเรียนบอกความหมายศัพท์ต่อไปนี้โดยใช้บริบทและพจนานุกรม

ซ่อนปลาในบ่อเพื่อน

โดยทั่วไปก่อนเลี้ยงปลาเป็นอาชีพ เกษตรกรต้องเตรียมพื้นที่ที่จะลงทุนแรงขุดบ่อสำหรับเลี้ยงปลา จากนั้นจึงซื้อลูกปลาพันธุ์ที่ต้องการมาเลี้ยงตั้งแต่ยังเล็ก ต้องใช้เวลาสมควรในการดูแลเลี้ยงดูให้เติบโตอย่างมีคุณภาพเพื่อจะได้จับขายถอนทุนหวังผลกำไร แต่วันดีคืนดีก็มีมือดีแอบมาซ่อนปลาหรือมาตกปลาไป พฤติกรรมเช่นนี้เป็นการเอาเปรียบด้วยวิธีที่ง่ายเพียงเพื่อให้ตนได้ผลประโยชน์โดยไม่ต้องลงทุนลงแรง ยิ่งถ้าเป็นการกระทำของคนที่คุณเคยก็ย่อมจะสร้างความไม่พอใจและสลดหดหู่ใจแก่เจ้าของบ่อปลา

ได้มีการนำ “ซ่อนปลาในบ่อเพื่อน” มาใช้เป็นสำนวนทางการเมืองให้มีความหมายเปรียบถึงการกระทำของพรรคการเมืองบางพรรคที่ใช้วิธีเอาเปรียบพรรคอื่น ๆ เพื่อชักจูงนักการเมืองที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วในพรรคนั้น ๆ ให้ย้ายมาอยู่พรรคของตนโดยไม่ต้องสร้างนักการเมืองใหม่ ๆ เอง เช่น ตอนนี้อยู่พรรคนี้เป็นคอการเมืองคุยวิพากษ์วิจารณ์กับกลุ่มเพื่อนอย่างออกรสว่า “ไอ้วิธีซ่อนปลาในบ่อเพื่อนนี่มันเป็นวิธีการเห็นแก่ได้ อย่างน่าอดสู แพ้ระบอบรวดเร็วเหมือนโรคร้าย แต่บางพรรคก็ยังทำกันอย่างหน้าตาเฉย”

บางคนใช้เป็นสำนวน “ตกปลาในบ่อเพื่อน” ซึ่งก็มีจุดมุ่งหมายในการพุดคล้ายกัน แต่จะเน้นที่การใช้ เหยื่อ เพื่อล่อให้ปลามาฮุบกินด้วยวิธีการตกเบ็ด

๑. ถอนทุน	ความหมาย
๒. วันดีคืนดี	ความหมาย
๓. มือดี	ความหมาย
๔. ซ่อนปลา	ความหมาย
๕. คอการเมือง	ความหมาย
๖. อย่างออกรส	ความหมาย
๗. วิธีซ่อนปลา	ความหมาย
๘. หน้าตาเฉย	ความหมาย
๙. เหยื่อ	ความหมาย
๑๐. ฮุบ	ความหมาย

คำชี้แจงให้นักเรียนบอกความหมายศัพท์ต่อไปนี้โดยใช้บริบทและพจนานุกรม

ช้อนปลาในบ่อเพื่อน

โดยทั่วไปก่อนเลี้ยงปลาเป็นอาชีพ เกษตรกรต้องเตรียมพื้นที่ที่จะลงทุนแรงขุดบ่อสำหรับเลี้ยงปลา จากนั้นจึงซื้อลูกปลาพันธุ์ที่ต้องการมาเลี้ยงตั้งแต่ยังเล็ก ต้องใช้เวลาสมควรในการดูแลเลี้ยงดูให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เพื่อจะได้จับขายถอนทุนหวังผลกำไร แต่วันดีคืนดีก็มีมือดีแอบมาช้อนปลาหรือมาตกลาไป พฤติกรรมเช่นนี้เป็นการเอาเปรียบด้วยวิธีที่ง่ายเพียงเพื่อให้ตนได้ผลประโยชน์โดยไม่ต้องลงทุนลงแรง ยิ่งถ้าเป็นการกระทำของคนที่คุณเคยก็ย่อมจะสร้างความไม่พอใจและสลดหดหู่ใจแก่เจ้าของบ่อปลา

ได้มีการนำ “ช้อนปลาในบ่อเพื่อน” มาใช้เป็นสำนวนทางการเมืองให้มีความหมายเปรียบถึงการกระทำของพรรคการเมืองบางพรรคที่ใช้วิธีเอาเปรียบพรรคอื่น ๆ เพื่อชักจูงนักการเมืองที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วในพรรคนั้น ๆ ให้ย้ายมาอยู่พรรคของตนโดยไม่ต้องสร้างนักการเมืองใหม่ ๆ เอง เช่น ตอนนี้อยู่พรรคซึ่งเป็นคอกการเมืองคุยวิพากษ์วิจารณ์กับกลุ่มเพื่อนอย่างออกกรสว่า “ไอ้วิธีช้อนปลาในบ่อเพื่อนนี้มันเป็นวิธีการเห็นแก่ตัวอย่างน่าอดสู แพ้ระบอบรวดเร็วเหมือนโรคภัย แต่บางพรรคก็ยังทำกันอย่างหน้าตาเฉย”

บางคนใช้เป็นสำนวน “ตกลาในบ่อเพื่อน” ซึ่งก็มีจุดมุ่งหมายในการพูดคล้ายกัน แต่จะเน้นที่การใช้เหยื่อเพื่อล่อให้ปลามาฮุบกินด้วยวิธีการตกล่อเบ็ด

คำชี้แจงให้นักเรียนบอกความหมายศัพท์ต่อไปนี้โดยใช้บริบทและพจนานุกรม

๑. ถอนทุน ความหมาย

.....

๒. วันดีคืนดี ความหมาย

.....

๓. มือดี ความหมาย

.....

๔. ซ้อนปลา ความหมาย

.....

๕. คอการเมือง ความหมาย

.....

คำชี้แจงให้นักเรียนบอกความหมายศัพท์ต่อไปนี้โดยใช้บริบทและพจนานุกรม

๖. อย่างออกกรส ความหมาย

.....

๗. วิธีซ่อนปลา ความหมาย

.....

๘. หน้าตาเฉย ความหมาย

.....

๙. เหยื่อ ความหมาย

.....

๑๐. ฮุบ ความหมาย

.....

สรุปกิจกรรมและ ทบทวนบทเรียน

